

Bomenbeleidsplan

augustus 2006

Ir. E.M.M. van Leeuwen, beleidsmedewerker groen
Taakveld Beheer en Buitendienst
Gemeente Woudenberg

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1.	Aanleiding	4
1.2.	Beoogd resultaat	4
1.3.	Kader	4
1.4.	Draagvlak	4
1.5.	Knelpunten huidig beleid en uitvoering	5
2.	Algemene visie	6
2.1.	Toekomstvisie Woudenberg	6
2.2.	Groene uitstraling van Woudenberg	6
2.3.	Functies van bomen	6
2.4.	Het belang van gemeentelijke en particuliere bomen	6
3.	Ontwerp en inrichting	7
3.1.	Inleiding	7
3.2.	Bomenstructuur	7
3.3.	Technische randvoorwaarden ontwerp en (her)inrichting	7
3.4.	Boomsoortenkeuze	7
3.5.	Behoud bestaande bomen in herinrichting	8
3.6.	Voorkomen van overlast	8
3.7.	Vervanging en sanering	8
4.	Onderhoud en beheer	9
4.1.	Inleiding	9
4.2.	Duurzaam beheer	9
4.3.	Veiligheid	9
4.4.	Bestrijding van overlast	9
4.5.	Bestrijding van ziekten en plagen	9
4.6.	Particuliere bomen	10
4.7.	Participatie bewoners	10
5.	Regelgeving	11
5.1.	Inleiding	11
5.2.	Bomenverordening en gemeentelijke bomen	11
5.3.	Bomenverordening en particuliere bomen in de bebouwde kom	11
5.4.	Bomenverordening en landschappelijke bomen	11
5.5.	Monumentale bomen	12
5.6.	Monumentenverordening	12
5.7.	Bestemmingsplan	12
5.8.	Bescherming bij uitvoering werken	12
5.9.	Kabels en leidingen	12
5.10.	Bouwverordening	13

6.	Handhaving en toezicht.....	14
6.1.	Inleiding	14
6.2.	Preventieve maatregelen	14
6.3.	Sancties	14
6.4.	Gemeentelijke handhaving.....	14
6.5.	Toezicht uitvoering werken	14
7.	Gemeentelijke organisatie en taakverdeling	15
7.1.	Inleiding	15
7.2.	Gegevens bomenbestand.....	15
7.3.	Kennis over bomen	15
7.4.	Uitvoering werkzaamheden	15
7.5.	Verlening kapvergunningen.....	16
7.6.	Overige gemeentelijke taken.....	16
8.	Communicatie en burgers	17
8.1.	Inleiding	17
8.2.	Draagvlak voor bomenbeleid	17
8.3.	Burgers betrekken bij veranderingen in omgeving	17
8.4.	Vergroten van betrokkenheid bij bomen.....	17
8.5.	Gemeentelijke boomplantdag	17
9.	Financiën.....	18
9.1.	Inleiding	18
9.2.	Kostenaspecten ontwerp en inrichting	18
9.3.	Kostenaspecten onderhoud en beheer	18
9.4.	Kostenaspecten gemeentelijke organisatie.....	18
9.5.	Kostenaspecten vergunningverlening	18
	Bijlage A. Toelichting op functies van bomen	19

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

De gemeente Woudenberg beschikt niet over een bomenbeleidsplan. In het huidige groenbeleidsplan worden bomen meegenomen als onderdeel van het groen. Bomen vormen echter een specifiek onderwerp met bijbehorende problematiek, zodat een aanvulling op het groenbeleidsplan in de vorm van een bomenbeleidsplan wenselijk is.

Het college heeft enkele jaren geleden een bomenbeleidsplan aan de raad toegezegd. Meerdere keren is de verlening van kapvergunningen in de raad aan de orde geweest. Naar aanleiding hiervan heeft de raad het college gevraagd om een beleid ten aanzien van kapvergunningen aan de raad voor te leggen. Beide verzoeken van de raad worden in deze nota gecombineerd. De uitgangspunten van een kapvergunningbeleid worden immers gevormd in een bomenbeleidsplan.

Regelmatig komen knelpunten naar voren in het beheer van bomen. De oorzaken gaan vaak terug naar de fase van ontwerp en inrichting. Het is daarom van belang om een consistent beleid te formuleren, om knelpunten op te lossen en in de toekomst te voorkomen. Daarnaast vragen knelpunten rondom vergunningverlening om een heldere visie op regelgeving en handhaving.

1.2. Beoogd resultaat

Optimaliseren van functies van bomen.

1.3. Kader

Het bomenbeleidsplan heeft raakvlakken met de volgende wetten en plannen:

- Toekomstvisie Woudenberg 2015; APV Woudenberg; Boswet, Flora- en faunawet;
- Diverse verordeningen: telecommunicatie-, monumenten- en bouwverordening;
- Groenbeleidsplan; landschapontwikkelingsplan, groenstructuurkaart (R.V. 24-10-02);
- Bestemmingsplannen; monumentenbeleidsplan; waterplan; verkeersveiligheidsplan;

Documenten waarna wordt verwezen in het bomenbeleid (ter inzage):

- Enquête ‘Bomen in Woudenberg’;
- Laanbomeninventarisatie en analyse binnen de bebouwde kom, Gemeente Woudenberg;
- Commentaar op conceptversies van het bomenbeleidsplan; Klankbordgroep.
- Besteksvoorwaarden Boombeheer Kwaliteitsrichtlijnen, NOCB Westervoort.

1.4. Draagvlak

Enquête ‘Bomen in Woudenberg’

Bomen maken een wezenlijk onderdeel uit van de leefomgeving. Daarom is het van belang, dat het bomenbeleid wordt gedragen door bewoners. Dit geldt niet alleen voor bomen in eigendom van de bewoners, maar ook voor gemeentelijke bomen, waarvan naast de lusten ook de lasten moeten worden gedragen. Ten behoeve van de opzet van het beleidsplan is in oktober 2005 een enquête gehouden onder de inwoners van Woudenberg. De resultaten van deze enquête zijn gepresenteerd op een informatiebijeenkomst voor alle bewoners en zijn in dit beleidsplan verwerkt.

Klankbordgroep ‘bomenbeleid’

Voor verdere afstemming van het bomenbeleid met bewoners is op 3 november 2005 een klankbordgroep ‘bomenbeleid’ in het leven geroepen. Deze bestaat uit bewoners uit alle kwadranten van Woudenberg en het buitengebied. De klankbordgroep heeft het college geadviseerd tijdens de

totstandkoming van dit beleid. Als onderdeel van deze advisering is assistentie verkregen van de Bomenstichting op het onderdeel 'kapvergunningenbeleid'.

1.5. Knelpunten huidig beleid en uitvoering

Visie

Momenteel heeft de gemeente geen in een beleidsplan vastgestelde, aparte en integrale visie op bomen. In het groenbeleidsplan zijn bomen meegenomen als onderdeel van de groenstructuur. Het bomenbeleid moet worden gezien als een nadere invulling en uitbreiding van het groenbeleid ten aanzien van bomen. Uitgangspunten uit het groenbeleid werken door in het bomenbeleid. Verder wordt het belang van bomen onderkend door het in de APV ingestelde kapverbod. De centrale vraag die moet worden beantwoord ten aanzien van de visie is:

Welk belang hechten we aan bomen en hoe gaan we daar mee om?

Ontwerp en inrichting openbare ruimte

Uit het groenbeleidsplan blijkt, dat in sommige delen van Woudenberg (noordoost en –west, centrum) relatief weinig groen aanwezig is. Met betrekking tot ontwerp en inrichting komen bomen zijdelings ter sprake. Zonder te letten op richtlijnen voor ontwerp en inrichting kunnen problemen ontstaan in de vorm van overlast. Ook ontstaan ecologische problemen indien geen afstemming heeft plaatsgevonden met de groeiplaats. De knelpunten zijn onderzocht en weergegeven in het rapport 'Laanbomeninventarisatie en analyse binnen de bebouwde kom'. De centrale vraag is:

Hoe kunnen ontwerp en inrichting worden aangepast om lusten en lasten goed te balanceren?

Beheer en onderhoud

Het huidige beheer en onderhoud wordt voornamelijk ingegeven door de noodzaak tot ingrijpen. Deze noodzaak ligt op het gebied van verkeersveiligheid en overlast. Door het niet hebben van een gestructureerd werkplan zijn achterstanden ontstaan. Daarnaast vindt geen regelmatige veiligheidscontrole plaats van alle risicobomen. De centrale vraag is:

Welk onderhoudsniveau en mate van veiligheid vinden we noodzakelijk?

Regelgeving en handhaving

In de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) is een kapverbod voor bomen opgenomen. Dit verbod is gebaseerd op een algemene bescherming, die in veel gevallen niet effectief en efficiënt is. In de praktijk wordt weinig gestreefd naar het bewaren van bomen, wat blijkt uit het geringe aantal vergunningweigeringen of opgelegde herplant. Naast de APV wordt weinig gebruik gemaakt van andere mogelijkheden voor en bescherming van bomen. De centrale vraag is:

Welke bomen hebben bescherming nodig en welke vorm van bescherming past daarbij?

Personeel en organisatie

Het onderhoud wordt gedeeltelijk in eigen beheer uitgevoerd en gedeeltelijk uitbesteed. Het hiervoor gereserveerde budget is echter niet voldoende om deze gemeentelijke taak volgens algemeen technische en wettelijke normen uit te voeren. Een andere taak is de verlening van vergunningen en de instandhouding van (gemeentelijke) bomen te waarborgen. De afstemming hierbij binnen de gemeentelijke organisatie is nog onvoldoende. De centrale vraag is:

Hoe kunnen we de gemeentelijke organisatie op deze punten verbeteren?

Communicatie en voorlichting

Burgers worden momenteel alleen betrokken bij ingrijpende veranderingen, zoals het vervangen van bomen in hun straat. Voor het verkrijgen van draagvlak voor bomen is het echter ook van belang om bewustwording over de lusten en lasten te vergroten. De centrale vraag is:

Hoe kunnen we het draagvlak voor bomen onder de bevolking vergroten?

2. Algemene visie

2.1. Toekomstvisie Woudenberg

Door het vervullen van diverse functies zorgen bomen voor een bescherming en een verbetering van het leefmilieu. Onder het leefmilieu wordt de ruimte verstaan waarin we verblijven, dus waarin we wonen, werken, ons verplaatsen, ontspannen, spelen, recreëren, etc.. Bomen zijn bijvoorbeeld onmisbaar voor de ‘groene aankleding’ van openbare ruimten, maar ook van private ruimten. De gemeente stelt zich ten doel het leefmilieu te beschermen en te verbeteren. Uitgangspunten voor het opstellen van het bomenbeleid uit de toekomstvisie Woudenberg 2015 zijn:

- Duurzaamheid in de tijd;
- Behouden en versterken van identiteit en pluriformiteit;
- Verbeteren van de leefbaarheid;
- Verhogen van betrokkenheid, verantwoordelijkheid en samenwerking.
- Verbeteren van beeldkwaliteit en de kwaliteit van de openbare ruimte.

2.2. Groene uitstraling van Woudenberg

Woudenberg is een voormalig agrarisch dorp, dat echter het landelijke karakter en de groene uitstraling heeft weten te behouden. De enquête ‘Bomen in Woudenberg’ heeft uitgewezen, dat bomen hiervoor van belang zijn. Groen draagt bij aan verhoging van het natuur- en milieubesef en aan verbetering van de gezondheid. Ook economisch draagt groen bij aan de waardevermeerdering van huizen. Voor de groene uitstraling is het van belang, om het groen in de bestaande dorpskern te behouden, te versterken, kwalitatief te verbeteren (b.v. kleur brengen in het centrum) en waar nodig te vergroten.

2.3. Functies van bomen

Binnen het leefmilieu vervullen bomen diverse functies, die in dit beleid onderverdeeld zijn in dorpsschoon, leefbaarheid, natuur, cultuurhistorie en landschap. In bijlage A zijn de belangrijkste functies voor bomen verder uitgewerkt. Het is van belang de functies van bomen goed te kennen. Hierdoor is b.v. mogelijk de waarde van een boom ten aanzien van een of meerdere functies te beoordelen. Deze waarde is van belang voor het beheer, maar ook voor mogelijke keuzes voor behoud of kap. In de beoordeling van kapaanvragen komen de functies terug in de vorm van weigeringsgronden.

2.4. Het belang van gemeentelijke en particuliere bomen

Gemeentelijke bomen worden speciaal aangeplant voor het algemene belang en genieten daarom een speciale status (gemeentelijke bomen vallen niet onder het burenenrecht, waardoor geen verwijdering kan worden geëist van bomen nabij de erfgrans). Deze status is verder uitgewerkt in een goede bescherming (bomenverordening, zie § 5.2) en beheer van gemeentelijke bomen. Daarnaast wordt het algemene nut extra versterkt, door de bomen in krachtige structuren (b.v. lanen en parken) te plaatsen. Ondanks het algemene belang dient echter rekening te worden gehouden met omwonenden ten aanzien van de lusten en lasten, die van bomen worden ondervonden. Naast gemeentelijke bomen kunnen ook particuliere bomen de functies voor het algemene belang vervullen, hoewel ze oorspronkelijk niet hiervoor zijn aangeplant. Door een bijzondere leeftijd, grootte of soort kunnen ze echter op den duur voor het algemene belang waardevol worden. Overige bomen zijn voornamelijk waardevol voor de lokale leefbaarheid of woongenot.

3. Ontwerp en inrichting

3.1. Inleiding

Bomen doen er lang over om uit te groeien tot volwassen bomen. Bomen zijn het meest waardevol voor de functie waarvoor ze oorspronkelijk zijn aangeplant als ze volwassen zijn. Van tevoren dienen keuzen gemaakt te worden voor voldoende ruimte voor bomen (bomenstructuur). Een goed ontwerp en juiste inrichting zijn daarna van cruciaal belang. In deze fase wordt bepaald, welke functies (zie visie) gerealiseerd moeten worden, waarna deze functies zo veel mogelijk worden geoptimaliseerd. Ook kan hiermee toekomstig overlast worden voorkomen. Waar noodzakelijk wordt de groeiplaats afgestemd en aangepast op de boomsoort, zodat het streefbeeld kan worden bereikt, die past bij de functie. Indien de groeiplaats niet kan worden aangepast behoren aanpassing van de soort op de groeiplaats of verwijdering van de boom tot de mogelijkheden.

3.2. Bomenstructuur

Ten behoeve van de duurzaamheid en de continuïteit van het beleid is een bomenstructuurplan noodzakelijk. Deze nota en alle overige onderstreepte nota's of werkzaamheden in dit bomenbeleidsplan zullen na vaststelling van dit beleidsplan door het college worden opgesteld of uitgevoerd. Voor het bepalen van de boomstructuur wordt voortgeborduurd op de groenstructuur uit het groenbeleidsplan en het beleid voor verkoop van groenstroken.

Uitgangspunten voor boomhoogten binnen de bomenstructuur zijn:

- 1^e orde bomen (> 15m): ontsluitingswegen dorpsniveau, buitenwegen, bufferzones, parken;
- 2^e orde bomen (9-15m): ontsluitingswegen wijkniveau, parkeerplaatsen;
- 3^e orde bomen (< 9m): woonstraten, winkelstraten, parkeerplaatsen.

Deze uitgangspunten worden niet alleen toegepast in nieuwe ontwerpen, maar ook in bestaande. Dit is alleen mogelijk, indien hiervoor voldoende ruimte is of gemaakt kan worden. Bij de inrichting van wegen, lanen en straten wordt gestreefd naar een krachtige structuur in de vorm van een bomenrij aan beide zijde van de straat. Lokale situaties kunnen aanleiding geven tot afwijkingen van de uitgangspunten.

3.3. Technische randvoorwaarden ontwerp en (her)inrichting

Om bomen vervolgens de waarde te laten behalen die oorspronkelijk is bedoeld, moeten ontwerp en inrichting voldoen aan de technische normen voor aanplant van bomen. Voorbeelden van dergelijke richtlijnen zijn de Kwaliteitsrichtlijnen Bestekvoorwaarden Boombeheer, die zijn opgesteld op initiatief van de Bomenstichting, de Nederlandse Vereniging van Boomverzorgende Bedrijven en Vereniging Stadswerk Nederland of richtlijnen van het CROW. Dit geldt ook bij veranderingen aan de inrichting rondom bomen, zoals bij verhardingen (verkeer, parkeren), bouwactiviteiten, (tijdelijke) veranderingen in grondwaterstanden en de aanleg van kabels en leidingen.

3.4. Boomsoortenkeuze

Ten behoeve van de functies natuur en cultuurhistorie wordt voor de grotere boomstructuren of structuren die in verbinding staan met het buitengebied de voorkeur gegeven aan soorten, die van nature in het gebied voorkomen. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijke nadelen van natuurlijke soorten in bewoond gebied (grootte, relatief geringe sierwaarde, ziektes en plagen). In de woonwijken wordt voor de nodige afwisseling en sierwaarde de voorkeur gegeven aan cultuursoorten. Voor laan- en straatbeplanting wordt omwille van het sterke 'laan-effect' de voorkeur gegeven aan gelijksoortige aanplant van dezelfde leeftijd. In verband met het voorkomen van overlast zullen bepaalde soorten geen voorkeur genieten (b.v. berken i.v.m. zaden en elzen

i.v.m. wortelopdruk). Hiervan wordt ten behoeve van de uitvoering van het beleid een soortenlijst opgesteld.

3.5. Behoud bestaande bomen in herinrichting

Bomen moeten bij herinrichting hun waarde zoveel mogelijk behouden. Herinrichtingsplannen zullen daarom rekening houden met de aanwezigheid van bomen door inpassing van de bomen in de plannen. Indien in een belangenafweging blijkt, dat dit niet mogelijk is, is verplaatsing het eerste alternatief dat wordt onderzocht. Verplaatsing vindt zoveel mogelijk plaats binnen het plangebied, om de waarde ter plaatse te behouden.

3.6. Voorkomen van overlast

Overlast kan zoveel mogelijk worden voorkomen door goede keuzes te maken in de ontwerp- en (her)inrichtingsfase. Enige overlast zal altijd blijven bestaan, en behoren tot de normaal te accepteren overlast (b.v. schaduw, wortelgroei, blad- of vruchtval, ongedierte). Indien sprake is van schade (riool, fundering, daken, etc.) en extreme overlast, zullen maatregelen moeten worden genomen. Overlast wordt vaak veroorzaakt, doordat een boom niet is afgestemd op de omstandigheden van de standplaats. Ook kan de standplaats ongeschikt zijn voor aanplant van de betreffende boom. De mate van overlast wordt door de gemeente zoveel mogelijk objectief beoordeeld met behulp van een beoordelingssysteem en doorvertaald in maatregelen binnen ontwerp, (her)inrichting en beheer.

3.7. Vervanging en sanering

Het belang van bomen wordt hoog gewaardeerd door de inwoners van Woudenberg (zie enquête 'Bomen in Woudenberg'). Indien bomen echter overlast veroorzaken, is de bereidheid tot het nemen van maatregelen in de vorm van vervanging groot. Daarnaast behoort ook verwijdering tot de mogelijkheden indien de groeiplaats te weinig mogelijkheden biedt voor een duurzame instandhouding van bomen. In 2005 zijn de knelpunten ten aanzien van laan- en straatbomen geïnventariseerd. Hierin is door middel van een boomwaardering de toekomststatus van een boom bepaald:

- Toekomstboom: boom kan zonder problemen de gewenste levensverwachting halen;
- Probleemboom: boom zal binnen een periode van 5 tot 15 jaar problemen ondervinden;
- Te kappen boom: handhaving is niet mogelijk of wenselijk gezien de huidige problemen.

Bij kap zal zoveel mogelijk worden gestreefd naar vervanging. Indien de standplaats onvoldoende toekomstmogelijkheden heeft voor een boombeplanting zal deze worden gesaneerd.

Groeiplaatsverbetering kan alleen plaatsvinden indien de waarde van de boom (afhankelijk van functie) dit verantwoordt. Overlast van bomen in afscherming- en bufferzone en randen van parken kunnen worden opgelost door verwijdering van de bomen indien geen grote afbreuk wordt gedaan aan het beeld.

4. Onderhoud en beheer

4.1. Inleiding

Onderhoud en beheer vinden plaats om bomen in stand te houden en verder te laten ontwikkelen. Goed beheer verhoogt de levensverwachting en daarmee de waarde van de boom. Een bijkomend voordeel is, dat goed beheer kostenbesparend werkt, doordat minder bomen hoeven te worden vervangen. Onderhoud en beheer bestaan uit een reeks van maatregelen van verzorging tijdens de aanplant, reguliere snoei, bestrijding van ziekten, controle op veiligheid tot verbetering van de groeiplaats en uiteindelijke vervanging van de boom. In een aantal gevallen, waar door ontwerp en herinrichting geen verandering wenselijk of mogelijk is, zal het beheer gericht zijn op het voorkomen van overlast. Onderhoud en beheer worden later uitgewerkt in een bomenwerkplan. Ook waardevolle particuliere bomen kunnen hierin worden meegenomen, omdat de gemeente bezit en onderhoud hiervan ondersteunt. Op hun beurt kunnen bewoners participeren in eenvoudig onderhoud.

4.2. Duurzaam beheer

Belangrijke uitgangspunten voor beheer zijn duurzaamheid (kosten effectief en ecologisch) en continuïteit. Dit laatste is van belang, omdat achterstallig of wisselend beheer bomen kunnen schaden. De mate van beheer vormt een onderdeel bij de beoordeling van de toekomststatus van bomen. Indien geen sprake is van regulier duurzaam beheer (vaak terugkomende bestrijding van overlast of schade), worden de toekomstverwachtingen naar beneden bijgesteld en kan vervanging of sanering worden overwogen. De mate van beheer wordt afgestemd op de waarde van de boom en het gebruik van de openbare ruimte. Zo is intensief beheer (b.v. snoeivormen, groeiplaatsverbetering) verantwoord in intensief gebruikte ruimten (b.v. centrum) of bij waardevolle (monumentale) bomen. Anderzijds is het beheer in afscherming- en bufferzones en parken extensief. De Kwaliteitsrichtlijnen Bestekvoorwaarden Boombeheer (KBB) vormen basis voor het beheer.

4.3. Veiligheid

Uit de enquête 'Bomen in Woudenberg' is gebleken, dat veel inwoners van Woudenberg zich zorgen maken over de veiligheid van bomen. Alle boomeigenaren hebben de plicht, om bomen regelmatig op veiligheid te beoordelen. Voor het nakomen van deze zorgplicht zullen alle laanbomen en belangrijke parkbomen regelmatig worden gecontroleerd. Deze controle op de veiligheid (VTA) zal daarom om de drie jaar plaatsvinden. De controle wordt gecombineerd met de inventarisatie van beheersmaatregelen. Ten behoeve van de veiligheid voor het verkeer zal een evenwichtige afweging gemaakt worden over de aanwezigheid van bomen.

4.4. Bestrijding van overlast

Extreme overlast (zie par. 3.6), dat niet door maatregelen ten aanzien van ontwerp en inrichting kan worden opgelost, zal door beheersmaatregelen moeten worden bestreden. Door de inwoners van Woudenberg wordt snoei het meest gezien als een te nemen maatregel (zie enquête 'Bomen in Woudenberg'). Bij snoeiwerkzaamheden zal naast technische noodzaak ook het voorkomen van overlast worden meegenomen. Het uitdunnen van kronen voor het tegengaan van het verblijf van grote groepen vogels wordt daarbij meegenomen. Het snoeien van toppen of anderzijds kleinhouden van bomen wordt echter niet gedaan vanwege de lage effectiviteit. Bladeren kunnen gladheid veroorzaken en daarmee gevaar opleveren voor het verkeer. Aanvullend op de reguliere veegrondes van de wegen zal op plaatsen waar dit noodzakelijk is apart blad worden geruimd.

4.5. Bestrijding van ziekten en plagen

Ziekten en plagen zullen in het kader van behoud van de boom worden bestreden, indien hiervoor effectieve, niet chemische middelen beschikbaar zijn. In het kader van het voorkomen van overlast (zie par. 3.6) zal extreme overlast van luizen worden bestreden indien een effectief middel tegen luizen op de markt beschikbaar is. Bij de bestrijding van overlast door ziekten of plagen kan op intensief gebruikte plaatsen in de bebouwde kom om financiële redenen voor vervanging of sanering worden gekozen. Naar verwachting zullen eiken langs de buitenwegen en in de bebouwde kom op korte termijn worden aangetast door de eikenprocessierups, waarvan de haren een gevaar opleveren voor de volksgezondheid. In het buitengebied bestaat de mogelijkheid om eikenlanen te dunnen, waardoor overlast wordt verminderd en de groeiomstandigheden van de overblijvende bomen worden verbeterd. Toch blijft de kans op aantasting en overlast hoog. In het kader van de volksgezondheid zal een bestrijdingsplan eikenprocessierups worden opgesteld.

4.6. Particuliere bomen

Sommige waardevolle bomen zijn eigendom van particulieren. Omdat behoud van deze bomen het algemeen belang dient kan ondersteuning worden aangeboden. Dit kan in verschillende vormen; van het geven van advies tot het meenemen in de reguliere onderhoudswerkzaamheden van de gemeente indien de bomen zich in de bebouwde kom bevinden. Indien (financieel) mogelijk zal hiervoor een regeling voor ondersteuning van particulier boombezit worden opgezet. Ter ondersteuning van het duurzaam instandhouden van particuliere monumentale bomen wordt een subsidieregeling opgesteld voor beheerskosten. Ook is het mogelijk om een beheersovereenkomst af te sluiten, of dat de gemeente eigenaar wordt via het vestigen van een opstalrecht. Voor bomen, die een gevaar kunnen opleveren voor de openbare ruimte, is het voor de openbare veiligheid van belang, dat particulieren zich houden aan de zorgplicht. Omdat de gemeente in het kader van het openbare karakter mede verantwoordelijk is, zal zij hierop toezien. Met betrekking tot de aanplant kunnen particulieren terecht bij de gemeente met vragen over soortenkeuze en beheer om toekomstige overlast zoveel mogelijk te beperken.

4.7. Participatie bewoners

Bewoners kunnen zelf ook meewerken aan het beheer en onderhoud. Het snoeien van gemeentelijke bomen is wegens vereiste technische kennis en gevaarzetting alleen voorbehouden aan de gemeente. Andere beheersmaatregelen kunnen wel worden overgenomen, b.v. bladruimen met behulp van bladkorven, onderhoud van boomspiegels, water geven van jonge bomen en voorkomen van worteloverlast. Daarnaast is participatie van bewoners van belang voor het doorgeven van meldingen van overlast of gevaarlijke situaties.

5. Regelgeving

5.1. Inleiding

De waarden van bomen willen we zo goed mogelijk behouden en beschermen. Om dit te waarborgen en om respectvol met bomen om te kunnen gaan is regelgeving nodig, welke zorgvuldig moet worden toegepast (zie ook vergunningverlening § 7.5). Dit geldt voor gemeentelijke als voor particuliere bomen. Bij het streven naar bescherming en behoud van waarden zal passend gebruik worden gemaakt allerlei verschillende regelgeving, zowel publiek- als privaatrechtelijk. Zo zal bij vergunningverlening voor waardevolle bomen worden gestreefd naar herplant.

5.2. Bomenverordening en gemeentelijke bomen

De bescherming van waardevolle bomen wordt geregeld in de kap- of bomenverordening, die zal worden aangepast aan de hand van dit beleid. Waardevolle bomen voor het dorpschoon, leefbaarheid, natuur, landschap en cultuurhistorie worden hierin beschermd tegen kap of directe beschadiging. Een belangrijk uitgangspunt voor de motivatie voor de vergunningverlening is de visie op de functies van bomen (zie bijlage A). Omdat bij gemeentelijke bomen vaak sprake is van grote waarde voor algemeen belang geldt een strengere regelgeving dan voor particuliere bomen (vergunningplicht vanaf een diameter op 1.30 m stamhoogte van 15 cm). Legitieme redenen voor het verlenen van een kapvergunning zijn veranderingen in ontwerp en inrichting ter voorkoming van overlast of wanneer duurzaam beheer in het geding is.

5.3. Bomenverordening en particuliere bomen in de bebouwde kom

Voor particuliere bomen gelden minder strenge regels dan voor gemeentelijke bomen, omdat niet alle particuliere bomen evenveel het algemene belang dienen. Verruiming van de regels vergroot tevens de vrijheid van handelen voor de inrichting van tuin of erfafscheiding en de verantwoordelijkheid van de burger voor het groene karakter van zijn omgeving. Volgens de enquête 'Bomen in Woudenberg' vinden burgers meer vrijstelling belangrijk voor bomen op kleine kavels wegens hoge kans op overlast. In de regelgeving zal daarom worden uitgegaan van een vrijstelling van het kapverbod voor bomen op percelen kleiner dan 300 m² in oppervlakte. Bomen op grote percelen hebben meer ruimte, zodat overlast beperkt kan blijven. Zij kunnen daardoor groter worden, waardoor ze bijdragen aan het groene karakter van de omgeving. Hierdoor wordt het particuliere belang overstegen en zal het kapverbod voor deze bomen worden gehandhaafd. Omdat voornamelijk grote bomen bijdragen aan het algemene nut zullen alleen bomen boven de 30 cm diameter onder het kapverbod vallen en geldt een vrijstelling voor de overige bomen. Burgers krijgen daarnaast meer vrijheid door vrijstelling van het kapverbod voor naaldbomen, coniferen en berken. Deze boomsoorten zijn over het algemeen talrijk en daardoor minder bijzonder of waardevol. Het zijn bovendien snelle groeiers, die snel overlast veroorzaken, en veelvuldig worden geveld. Deze vrijstelling blijft beperkt tot deze soorten om voor de burgers de regelgeving eenvoudig en toegankelijk te houden.

5.4. Bomenverordening en landschappelijke bomen

Bomen zijn waardevol voor de opbouw van het landschap, en dienen daarom goed beschermd te worden. De bomenverordening zal gelden voor het gehele buitengebied (met uitzondering van bij het Bosschap geregistreerde bosbouwondernemingen), zodat effectieve handhaving kan plaatsvinden via een combinatie van Boswet, bestemmingsplan en bomenverordening. Voor de bomenverordening worden alleen grotere bomen (vanaf 30 cm in diameter) geacht bij te dragen aan het algemene nut. Een uitzondering hierop vormt opgelegde aanplant ter verbetering van landschappelijke waarden in het kader van het bestemmingsplan. Bomen op bouwblokken genieten

vrijstelling ten behoeve van de bouw van bedrijfsruimte, mits ze niet zijn opgenomen in de lijst van waardevolle bomen. Herplantplicht zal zoveel mogelijk worden opgelegd, vanwege de mogelijkheden van de aanwezige ruimte in het landelijk gebied.

5.5. Monumentale bomen

Bij de beoordeling van een kapaanvraag wordt bekeken, of sprake is van een waardevolle of monumentale boom. Hiervoor wordt in beginsel geen kapvergunning afgegeven, tenzij sprake is van een ernstige bedreiging van de openbare veiligheid, noodtoestand of andere uitzonderlijke situaties. Naast bomen, die voorkomen in het landelijk Register van Monumentale Bomen van de Bomenstichting kunnen ook lokale en regionaal bomen monumentaal zijn. Hiervoor zullen criteria voor monumentale bomen worden opgesteld.

5.6. Monumentenverordening

Bomen met een bijzondere cultuurhistorische waarde of evident belang kunnen indien ze onderdeel uitmaken van een monumentaal gebouw, park of tuin worden opgenomen in de monumentenverordening. Elke bouw- en aanlegvergunningaanvraag dient getoetst te worden aan de instandhouding van het monument. Losstaande ‘monumentale’ en waardevolle bomen met een bijzondere beeldbepalende of dendrologische waarde vallen hier echter niet onder.

5.7. Bestemmingsplan

Bij het opstellen of herzien van een bestemmingsplan wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de aanwezige (waardevolle) bomen, door voldoende afstand tussen boomlocaties en bouwblokken op te nemen. Op de bestemmingsplankaart worden gebieden met waardevolle boomelementen aangegeven, zodat hiermee rekening kan worden gehouden bij veranderingen. Daarnaast worden bomen in sommige delen van het buitengebied beschermd via het bestemmingsplan met daaraan verbonden aanlegvergunningstelsel.

5.8. Bescherming bij uitvoering werken

Uitvoering van werkzaamheden rondom bomen, zoals bouw- en aanlegwerkzaamheden, maar ook bijkomende activiteiten zoals transport en opslag, hebben grote invloed op bomen. Hiervoor dienen bomen te worden beschermd. Uitgangspunt is, dat werkzaamheden slechts in beperkte mate schade mogen veroorzaken aan de boom en zijn groeiplaats, en dat duurzame instandhouding van de boom nooit in gevaar mag worden gebracht. Om te kunnen beoordelen of mogelijk sprake is van negatieve effecten op bomen wordt gebruik gemaakt van de beoordeling ‘Bomen Effect Analyse’ (BEA). Bij uitbesteding van werkzaamheden via een bestek wordt de omgang met bomen vastgelegd. Met het opnemen van een boeteclausule in de besteksvoorwaarden in privaatrechtelijke overeenkomsten worden eventuele schades voorkomen of vergoed.

5.9. Kabels en leidingen

Door graafwerkzaamheden onder de kroonprojectie van bomen kunnen wortelbeschadigingen optreden, die een negatieve invloed hebben op de conditie of de stabiliteit van de boom. Het graven van sleuven voor kabels en leidingen is hiervan een voorbeeld. Via de telecommunicatieverordening en overeenkomsten met nutsbedrijven wordt door voorschriften bescherming geboden aan groenvoorzieningen. Het huidige voorschrift (boomwortels mogen niet worden beschadigd) wordt vervangen met het verbod op open graafwerkzaamheden binnen een zone met een straal van 5 maal de stamdiameter (gemeten op 1,30 m hoogte), het handmatig graven binnen de kroonprojectie en het beschermen van blootliggende wortels. Door gebruik te maken van gestuurde boringen en mantelbuizen binnen deze zone kunnen problemen worden voorkomen.

5.10. Bouwverordening

Het uitvoeren van bouwwerkzaamheden heeft invloed op bomen. Dit geldt niet alleen voor de bomen die moeten wijken voor een bouwplan, maar ook voor bomen die in de buurt van het bouwplan blijven staan. Voor een goede bescherming dienen hiertoe voorschriften te worden opgenomen tegen bodemverstoring, onder- en bovengrondse beschadigingen, invloed van schadelijke stoffen en schommelingen van de grondwaterstand. Dit zal worden verwerkt in een bouwplaatsinrichting, voor vergunningen die volgens de bomenverordening worden verstrekt.

6. Handhaving en toezicht

6.1. Inleiding

Naast het streven om overtredingen van regelgeving zoveel mogelijk te voorkomen (zie § 6.2), blijft een goede handhaving noodzakelijk. Zo moet ook de regelgeving ten aanzien van bomen en houtopstanden worden nageleefd. Een strenge handhaving voorkomt zoveel mogelijk overtredingen van de bomenverordening. Concreet is het beleid erop gericht dat, in samenwerking met politie, boswethandhaver (provincie Utrecht) en gemeentelijke handhaver:

- op overtredingen (bomenverordening, Boswet of bestemmingsplan) een sanctie volgt;
- gestreefd wordt naar herstel of behoud bij (toekomstige) schade aan bomen;
- eventuele schade aan bomen van de gemeente zal worden verhaald.

6.2. Preventieve maatregelen

‘Voorkomen is beter dan genezen’. Omdat bij bomen vaak onherstelbare schade kan worden toegebracht, is het voorkomen van overtredingen de beste manier van handhaven. Via de bomenverordening is het mogelijk om maatregelen op te leggen ten behoeve van de instandhouding of vervanging van de verloren gegane waarden. Goede voorlichting over handhaving en de gevolgen van overtredingen is daarbij van belang.

6.3. Sancties

Strafrechtelijke handhaving van de kapverordening gebeurt door de politie. Afhankelijk van de opsporing, maakt de politie een proces verbaal van de illegale kap of handeling. Bij constatering door de politie vindt afstemming plaats over de handhaving: gezien het belang van de gemeente (herstel van waarden) wordt de voorkeur gegeven aan gemeentelijke handhaving, eventueel met bemiddeling van de politie. Wanneer dit niet mogelijk is, wordt de handhaving verder door de politie opgepakt. Bij constatering van illegale kap zal de procedure voor aanvraag van een kapvergunning alsnog moeten worden doorlopen. Indien sprake was van een belangrijke waarde, kan een herplantplicht worden opgelegd.

6.4. Gemeentelijke handhaving

Opsporing van een strafbaar feit kan op verschillende manieren plaatsvinden. De gemeente kan op de hoogte gesteld worden via meldingen van getuigen of politie. Ook kunnen gemeenteambtenaren strafbare feiten constateren in hun reguliere werkzaamheden. Daarnaast worden systematische controles uitgevoerd van het bomenbestand binnen de gemeente. Dit kan aan de hand van luchtfoto's of aanzichtfoto's vanaf de openbare weg, die beide periodiek worden genomen. Indien sprake is van een strafbaar feit wordt gestreefd naar herstel via een herplant- of instandhoudingsplicht. Bij ernstige beschadigingen zal worden gestreefd naar verhaal op de veroorzaker. Hiervan kan slechts worden afgeweken, indien voldoende en gemotiveerd blijkt, dat handhaving van de boom of bomen niet mogelijk is.

6.5. Toezicht uitvoering werken

Het is van uiterst groot belang, dat de gemeente zelf het goede voorbeeld geeft bij bescherming van bomen. Daarom zal bij uitvoering van werken door derden in opdracht van de gemeente en door de gemeente zelf toezicht worden gehouden op het voorkomen van schade aan bomen. De veroorzaker zal straf- of privaatrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor de gemaakte schade. De hoogte van de schade zal worden bepaald via de methode van de Nederlandse Vereniging van Taxateurs van Bomen. De handhavingstaak zal worden gecombineerd met overige toezichttaken.

7. Gemeentelijke organisatie en taakverdeling

7.1. Inleiding

De gemeente is eigenaar en beheerder van ong. tienduizend bomen. De gemeentelijke organisatie moet toegerust zijn op de beheerstaken goed te kunnen vervullen. Daarbij is een goede administratie van het bomenbestand en voldoende vakkennis van belang. Vanwege de geringe schaal is het echter niet nodig om alle kennis en kunde zelf binnen de gemeentelijke organisatie te hebben en kunnen ook adviezen of beheerstaken worden uitbesteed. Overige taken liggen op het gebied van regelgeving en vergunningverlening. Bij verbeteringen in de organisatie (interne afstemming, procedures en werkprocessen) kan efficiënter worden gewerkt, waarbij eveneens de kwaliteit wordt verbeterd.

7.2. Gegevens bomenbestand

Voor het kunnen uitvoeren van een goed beheer is adequate en actuele kennis van het gemeentelijke bomenbestand onontbeerlijk. Deze kennis komt beschikbaar door middel van een boombeheerssysteem. Aan de hand hiervan is het mogelijk om een bomenwerkplan te maken en om werkzaamheden uit te besteden. Voor het voldoen aan de zorgplicht is het noodzakelijk om een logboek van bevindingen na veiligheidscontroles bij te houden. Daarnaast zal voor de bestrijding van de processierups kennis van de aanwezigheid en verspreiding nodig zijn. Aan de hand van een boombeheerssysteem kunnen bovendien evaluaties plaatsvinden, die verbeteringen van het beheer of beleid tot doel hebben. Bij aanvang van werkzaamheden zal een inventarisatie van het bomenbestand worden gemaakt om eventuele schade te kunnen herleiden. Momenteel zijn alle straat- en laanbomen binnen de bebouwde kom geïnventariseerd op knelpunten. Tenslotte draagt een gegevensbestand, dat voor gemeentelijke medewerkers intern toegankelijk is, bij aan de onderlinge afstemming van taken en werkprocessen en de opbouw van kennis over de bomen in Woudenberg.

7.3. Kennis over bomen

Omgang met bomen is een specialistisch werkterrein. Uitvoering beleidsplan vereist daarom veel bomenkennis, die de gemeente in huis moet hebben. Via opleiding en ervaring bij nieuwe aanstellingen en bijscholing zal hier aandacht aan worden gegeven. Voor sommige werkzaamheden zijn diploma's vereist, zoals VTA (boomveiligheid) en VCA (veiligheid arbeidsomstandigheden). Kennis van het eigen bomenbestand wordt opgebouwd door evaluatie en gebruik van de gegevens uit het boombeheerssysteem. Bij specifieke taken is het inhuren van externe deskundigen mogelijk. Dit kan vooral van belang zijn bij het hebben van een onafhankelijk advies, wanneer het gaat over maatregelen ten aanzien van gemeentelijke bomen.

7.4. Uitvoering werkzaamheden

Ten behoeve van een snelle service is het noodzakelijk, dat de gemeente klein onderhoud aan bomen in eigen beheer uitvoert. Dit onderhoud houdt werkzaamheden in als snoei tot 7 meter, planten en kappen van bomen, bestrijding van geringe plagen en overlast, de veiligheidscontrole (VTA), etc. Het hebben van kennis in eigen huis van b.v. boomsoortenkeuze, groeiplaatsinrichting, aanplant en beheer is daarom noodzakelijk. Hiertoe zijn twee medewerkers van de buitendienst aangewezen als 'bomenploeg'. Uitvoering in de winter geeft bovendien een goede vulling van de arbeidsfilm, omdat per definitie in de winter minder werkzaamheden in de openbare ruimte plaatsvinden dan in de zomer.

7.5. Verlening kapvergunningen

Om bescherming van gemeentelijke bomen te optimaliseren worden werkprocessen, die indirect van invloed zijn op bomen, en vergunningverlening hierop aangepast. De procedure voor verlening van een kapvergunning wordt zorgvuldiger, eenvoudiger en efficiënter. Door de grotere vrijstelling voor particuliere bomen worden naar verwachting ong. 80% minder kapvergunningen aangevraagd. Dit komt zorgvuldige besluitvorming (voorbereidingsonderzoek, belangenafweging, toetsing aan beleid en systematische afhandeling) van de overige aanvragen ten goede. Door gebruik te maken van een beoordelingssysteem kunnen afwegingen beter worden gemotiveerd. De afhandeling van de kapvergunning zal wellicht opgaan in de nieuw te vormen omgevingsvergunning.

7.6. Overige gemeentelijke taken

Bij uitvoering van projecten zal de omgang met bomen worden verbeterd door een goed laten verlopen van diverse procedures van planvorming tot vergunningafgifte. Afwachten van bezwaartermijnen en verdeling van gemeentelijke taken komt de zorgvuldigheid in de uitvoering ten goede. De beleidsmedewerker groen coördineert de afstemming van de overige gemeentelijke taken. Hierin speelt het vergroten van het interne draagvlak voor het bomenbeleid een belangrijke rol.

8. Communicatie en burgers

8.1. Inleiding

Goede communicatie kan in veel gevallen ergernis en misverstanden voorkomen. Een goede communicatie is al van belang bij het opstellen van een bomenbeleidsplan, zodat eenmaal bij de uitvoering de betrokkenheid en het draagvlak voor het beleid wordt vergroot. Hiertoe is een enquête onder de bevolking gehouden (zie enquête 'Bomen in Woudenberg'). In deze enquête komt de ontevredenheid over de gemeentelijke communicatie en inspraak duidelijk naar voren. Bij de uitvoering wordt meer aandacht besteed aan gemeentelijke communicatie en inspraak en aan informatievoorziening en positieve berichtgeving in de vorm van een verder uitgewerkt communicatieplan.

8.2. Draagvlak voor bomenbeleid

Voor een geslaagde uitvoering van het bomenbeleid is een goede relatie met de burger essentieel. Dit betekent, dat de gemeente de burger voldoende en op tijd informeert. Het is van belang, dat de gemeente haar voorbeeldrol voor zorgvuldige omgang met en een goede bescherming van bomen goed vervult. Via positieve voorlichting wordt de waardering onder burgers voor deze voorbeeldrol, maar ook voor het bomenbeleid, vergroot. Ook zal een goede voorlichting bijdragen aan een beter begrip voor bomen in het algemeen. Dit voorkomt het slechte imago dat veel gemeenten hebben ten aanzien van de omgang met bomen. Hierbij is het van belang om op positieve berichtgeving te letten, zoals over de functies en waarden van bomen in Woudenberg. Daarnaast zal in de communicatie aandacht zijn voor regelgeving en de gevolgen hiervan zoals een herplantplicht.

8.3. Burgers betrekken bij veranderingen in omgeving

Doordat bomen sterk beeldbepalend zijn, hebben veranderingen aan bomen vaak ingrijpende gevolgen voor de woonomgeving van burgers. Het is voor het verkrijgen van draagvlak voor deze plannen en het vertrouwen van de gemeente van belang om de betreffende burgers optimaal te betrekken bij deze plannen. Dit betekent, dat de burgers in een vroeg stadium werkelijk en herkenbaar invloed uitoefenen op planvorming met betrekking tot bomen.

8.4. Vergroten van betrokkenheid bij bomen

Bij het ondervinden van overlast door bomen zijn burgers zich niet altijd bewust van alle aspecten. Preventieve voorlichting hierover is van cruciaal belang. Burgers krijgen informatie over de mogelijke problemen en oplossingen, en kunnen deze relativeren en beter accepteren. De publicatie 'Zicht op bomen' van de Bomenstichting dient hiervoor als voorbeeld. Ook weten ze hoe de gemeente omgaat met deze problemen. Kennis over bomen verhoogt tevens de betrokkenheid bij bomen in eigen bezit of bij die van burens. Door regelmatige voorlichting over onderhoud en beheer blijven de burgers op de hoogte van de werkzaamheden. De betrokkenheid en de interesse voor bomen wordt hiermee verhoogd en het voorkomt irritaties. Ook zal het gevoel van veiligheid toenemen, indien informatie over veiligheidscontroles en snoeiwerkzaamheden worden gegeven. Burgers zijn op hun beurt weer belangrijk voor melden van overlast of schade. Voor b.v. het signaleren van de eikenprocessierups zijn de meldingen van burgers belangrijk. Bij meldingen wordt goed naar de burgers geluisterd en in de afhandeling heeft de burger recht op objectieve en eerlijke informatie.

8.5. Gemeentelijke boomplantdag

Het houden van een gemeentelijke boomplantdag kan worden aangegrepen voor positieve berichtgeving over bomen en het gemeentelijke bomenbeleid. De gemeente zal de coördinatie van deze activiteit op zich nemen in samenwerking met scholen en eventueel milieueducatiecentra.

9. Financiën

9.1. Inleiding

Voor uitvoering van het bomenbeleidsplan is het van belang om verwachte kosten structureel en gelabeld in de begroting op te nemen. Een groot gedeelte van de kosten zijn reeds in de begroting opgenomen, en dienen als zodanig herkenbaar te worden gemaakt. In dit beleidsplan wordt slechts een globale indruk gegeven van de verwachte kosten. De werkelijke kosten hangen af van de werkplannen en aanbestedingen, die naderhand worden opgesteld aan de hand van dit beleidsplan.

9.2. Kostenaspecten ontwerp en inrichting

Door het maken van de juiste keuzen bij ontwerp en inrichting kunnen veel kosten worden bespaard. Indien een boom duurzaam kan uitgroeien tot een volwassen boom, zullen de kosten aan onderhoud, zoals vervanging en snoei, per jaar laag blijven. De extra kosten die hiermee gemoeid zijn (b.v. grotere groeiplaatsen, gebruik van bomenzand, het volgen van de kwaliteitsnormen) worden hiermee op de lange duur terug verdiend. Afhankelijk van de situatie en de mogelijkheden is behoud van bomen bij een nieuwe inrichting op korte termijn meestal kostenverhogend. Bij behoud van grote bomen treedt echter geen kapitaalvernietiging op en zijn de onderhoudskosten lager.

9.3. Kostenaspecten onderhoud en beheer

Onderhoud en beheer zijn gericht op duurzaamheid, zodat de kosten op lange termijn zullen dalen. Op korte termijn zijn echter extra kosten te verwachten, om tot een duurzame uitgangssituatie te komen (zie 'Laanbomeninventarisatie 2005'). Dit zijn kosten voor bijvoorbeeld omvorming, sanering en het inhalen van achterstalling boomonderhoud. Enkele reguliere kosten zullen stijgen in verband met het verhogen van de frequentie van het onderhoud of controle op veiligheid. Kosten voor bestrijding van de eikenprocessierups zijn afhankelijk van aard en omvang van de aantasting en daarbij horende bestrijdingsmethoden. Deze kosten worden meegenomen in het nog op te stellen bestrijdingsplan. Het verloop van de aantasting zal nauwlettend in de gaten worden gehouden om vroegtijdig in de begroting hiermee rekening te houden.

9.4. Kostenaspecten gemeentelijke organisatie

Verwacht wordt, dat netto geen extra uren nodig zijn voor uitvoering van het bomenbeleidsplan, omdat extra werkzaamheden en besparingen elkaar in evenwicht zullen houden. Een aantal investeringen zijn echter noodzakelijk. Invoering van een boombeheerssysteem, invoer van de gegevens en het actueel houden van de gegevens zullen de nodige kosten en uren met zich mee brengen. Door de invoering wordt echter efficiënter gewerkt, waardoor op langer termijn tevens kostenbesparingen zullen optreden.

9.5. Kostenaspecten vergunningverlening

De veranderingen in regelgeving werken zowel arbeidstijd verhogend als verlagend. De verwachting is, dat netto geen veranderingen in de arbeidstijd zal optreden. Door meer vrijstelling te geven voor het kapverbod van particuliere bomen zal het aantal aanvragen verminderen. Hierdoor zullen de kosten (uren) voor afhandeling van de aanvragen (inventarisatie, beoordeling, administratie) verminderen. Ook zal bij een betere motivering en onderbouwing van de besluiten minder uren nodig zijn voor afhandeling van bezwaar- en beroepprocedures. De kapvergunningen, die worden verleend, vergen echter vanwege de zorgvuldige besluitvorming meer arbeidstijd. Daarnaast worden meer bezwaren verwacht indien vaker voorschriften (zoals een herplantplicht) worden opgelegd of vergunningen worden geweigerd.

Bijlage A. Toelichting op functies van bomen

1. Dorpsschoon

Visie Woudenberg is een landelijk dorp met een groene uitstraling. Bomen spelen hierbij een grote rol. Ze hebben een belangrijke stedenbouwkundig-ruimtelijke functie. In de bebouwde kom en op het industrieterrein overheersen het stenige karakter van huizen, gebouwen en bestrating. Door een bepaalde plaatsing van bomen in een planologische inrichting wordt een samenhang en beeldkwaliteit gecreëerd, die is afgestemd op de bebouwing. Dit resulteert in een mooiere en aangenamere leefomgeving en daarmee een waardestijging van particuliere huizen. Niet alleen gemeentelijke bomen dragen bij aan het dorpsschoon, ook particuliere bomen kunnen hieraan bijdragen indien ze vanaf de openbare weg goed zichtbaar zijn. Voor het dorpsschoon zijn vooral de belangrijke gemeentelijke groenstructuren, zoals straten, lanen en parken van belang.

Ontwerp Het ontwerp van **straat- en laanbomen** is gericht op beeldkwaliteit en duurzaamheid. Indien de openbare ruimte het toelaat, dient elke straat minimaal aan één zijde voorzien te zijn van een rij gelijksoortige bomen om een krachtige groenstructuur te creëren. De boomsoort, de kwaliteit van het uitgangsmateriaal en de grootte van de bomen worden afgestemd op de functie van boom. Hierbij wordt rekening gehouden met de beschikbare ruimte en de mate van overlast die bomen kunnen veroorzaken. Op ontsluitingswegen wordt daarom gestreefd naar een boomgrootte van de eerste (dorpontsluiting) en tweede (wijkontsluiting) orde. Voor overige straten wordt gestreefd naar derde orde grootte.

Op intensief gebruikte **openbare ruimten**, zoals het centrum, en grote pleinen, zoals het poortplein of parkeerplaatsen, hebben bomen een grote toegevoegde waarde voor het dorpsschoon. Door het intensieve gebruik en de ongunstige groeiomstandigheden van de ruimten en het belang van bomen zijn investeringen in ontwerp en inrichting groter dan voor straat- en laanbomen.

Ontwerpen van **parken** zijn o.a. gericht op een esthetisch beeld in combinatie met een functioneel gebruik. Bomen in parken komen voor als solitaire bomen, die een hoge esthetische waarde hebben of in bosverband, waarbij de individuele waarde minder belangrijk is. Bomen binnenin de parken verdienen de voorkeur aan bomen aan de randen van de parken in verband met het voorkomen van overlast. Het beeld van een park is voortdurend onderhevig aan veranderingen door de dynamiek van de bomen (groei, sterfte, aanplant). Het is daarom van belang om het gewenste beeld elke vijf jaar te evalueren. In parken zijn de groeiomstandigheden veel gunstiger, zodat investeringen in de groeiplaats achterwege gelaten kunnen worden.

Beheer Het beheer van **straat- en laanbomen en bomen in open ruimten** is hoofdzakelijk gericht op veiligheid voor het verkeer. In de eerste fase vindt begeleidingssnoei plaats om doorgang van het verkeer te garanderen en mogelijke problemen in kroonvorm weg te nemen. In latere fase vindt snoei plaats i.v.m. gevaarstelling van vallende takken. Straat- en laanbomen worden intensief gecontroleerd op veiligheid, in ieder geval één maal per drie jaar. Daarbij worden ook andere beheersaspecten bekeken, zoals conditie, beschadigingen, aantastingen van ziekten en plagen en mate van overlast. Het beheer van **parkbomen** is gericht op het gebruik van het park. Extensief gebruikte delen worden extensief beheerd.

Regelgeving **Straat- en laanbomen** vormen een wezenlijk onderdeel voor het dorpschoon en krijgen de hoogste prioriteit bij bescherming.

Communicatie Gemeentelijke bomen vormen een wezenlijk onderdeel van de leefomgeving. Bewoners hebben daarom belang om te worden betrokken bij plannen en uitvoering door de gemeente. Bij ruimtelijke ingrepen en (beeld)veranderingen aan laanbomen worden bewoners zoveel mogelijk betrokken bij ontwerp en inrichting in de vorm van informatiebijeenkomsten, enquêtes over wensen en het voorleggen van alternatieven. Bij ruimtelijke ingrepen is tevens formele inspraak mogelijk. Om omgang van bewoners met overlast van bomen te verbeteren wordt door middel van voorlichting gewerkt aan bewustwording van de achtergronden van overlast en de maatregelen daartegen.

2. Leefbaarheid

Visie Het is belangrijk voor het algemene welzijn, dat mensen in woon- en werksituaties zicht hebben op bomen. De uitstraling, rust en geborgenheid van bomen dragen bij aan de lichamelijke en geestelijke gezondheid van mensen. Daarnaast verbeteren bomen het microklimaat door afscherming tegen storende invloeden van (kunst)licht, geluid, wind, regen en temperatuur. Met bomen komen mensen in contact met de natuur en wordt hun natuurbeleving, zoals de beleving van seizoenen, versterkt.

Ontwerp Alle bomen in of in de buurt van intensief gebruikte ruimten, zoals woonerven, dragen min of meer bij aan de leefbaarheid. Daarnaast zijn de bomen die een afschermende functie hebben vooral hiervoor van belang. Deze zijn te vinden als afscherming- of bufferzone rondom intensief gebruikte plaatsen, zoals erven, sport- en speelvelden, begraafplaats en de dorpsrand. Voor de afschermende functie is het van belang, dat de beplanting een dichte laag vormt. Hierin is ook de aanwezigheid van een struiklaag is in veel gevallen belangrijker is dan de boomlaag. De waarde voor de natuur is een bijkomende functie van bufferzones.

Beheer Bomen in afscherming- of bufferzones worden extensief beheerd. De groeiplaatsen zijn redelijk gunstig, doordat geen verharding onder de bomen wordt toegepast. Vaak is een lage afscherming van de beplanting belangrijk, zodat de boomlaag daarop dient te worden aangepast (sterke dunning).

Regelgeving Door het extensieve karakter van afscherming- en bufferzones heeft de bescherming van deze bomen geen hoge prioriteit.

Communicatie Het beheer van bufferzones sluit vaak niet aan bij aangrenzende particuliere tuinen. Het geven van informatie over de functie van de bufferzone en het gevoerde beheer verhoogt het bewustzijn en de acceptatie hiervoor.

3. Natuur

Visie Bomen zijn een onderdeel van de natuur, omdat het levende organismen zijn. Maar bomen bieden ook aan andere organismen zoals vogels en insecten voedsel en onderdak. Deze waarde neemt toe naarmate de boomstructuur groter wordt en een bepaald milieu vormt voor natuurontwikkeling. De belangrijkste natuurwaarden zijn te vinden in het buitengebied (zie landschap), terwijl in de bebouwde kom natuurwaarden te vinden zijn in afnemende mate in afschermings- en bufferzones, parken en laanbomen. Ook zorgt in de bebouwde kom de diversiteit aan soorten voor een verhoging van de natuurwaarden.

Ontwerp De natuurwaarden worden in de vorm van soortenkeuze meegenomen in het ontwerp in

combinatie met andere functies. Bij de keuze van soorten wordt aansluiting gezocht bij in het landschap van nature voorkomende soorten. Zo worden dorpsontsluitingswegen en groene wegen in de bebouwde kom voorzien van natuurlijke soorten. Doordat deze boomstructuren in verbinding staan met het meer natuurlijke buitengebied fungeren ze als onderdeel van een ecologische infrastructuur.

- Beheer** Natuurwaarden vormen randvoorwaarden voor beheer. Indien sprake is van natuurwaarden, dient beheer hierop te worden afgestemd. Met de te nemen beheersmaatregelen wordt rekening gehouden met mogelijke aanwezigheid van flora en fauna. In geval van afscherming- en bufferzones en landschappelijke beplantingen worden natuurwaarden door het beheer versterkt.
- Regelgeving** Bomen met natuurwaarden dienen te worden beschermd in de kapverordening. Vooral de natuur binnen de bebouwde kom is waardevol. In het kader van de flora- en faunawet dienen boomeigenaren een zorgplicht te vervullen ten aanzien van natuurwaarden. Bij mogelijke schade of verstoring dienen maatregelen te worden getroffen.
- Communicatie** In de bebouwde kom zijn natuurwaarden niet vanzelfsprekend. Het is daarom van belang om via voorlichting begrip te kweken voor mogelijke overlast van insecten, vogels of ‘verwilderde’ begroeiing.

4. Cultuurhistorie

- Visie** Bomen kunnen een cultuurhistorische waarde hebben op het niveau van de gemeente of op landelijk niveau. Deze waarde kan worden gevormd door een hoge leeftijd, uitzonderlijke vorm of door de ontstaansgeschiedenis. Zo horen bomen met cultuurhistorische waarde vaak bij een landgoed of oud gebouw. Daarnaast versterken boomstructuren het karakter van de wijk en zorgen bomen voor een verhoging van de herkenbaarheid.
- Ontwerp** Bomen met cultuurhistorie hebben vaak een respectabele leeftijd gehaald. Voor de toekomst is het echter van belang, om de omgeving zo goed mogelijk op de aanwezigheid in te richten. Dit betekent, dat zo min mogelijk verstoringen mogen optreden van de groeiplaats door bebouwing, verdroging, verharding, grondophoging of ondergrondse beschadigingen. Ontwerp en inrichting dient hierop te worden aangepast.
- Beheer** Het beheer van monumentale bomen kan sterk verschillen van weinig tot intensief. Volgroeide, volwassen bomen hebben vaak weinig beheer nodig, dan het af en toe verwijderen van dode takken. Indien de boom echter in de aftakelende fase verkeert en behoud wenselijk is, dan kan het beheer intensief worden doordat maatregelen genomen moeten worden ten aanzien van de conditie (groeiplaatsverbetering), stabiliteit (b.v. verankeringen) en veiligheid (regelmatig veel dode takken). Een financiële ondersteuning aan bewoners verbetert het beheer en het behoud van particuliere bomen.
- Communicatie** Cultuurhistorische waarden van bomen zijn niet zondermeer zichtbaar. Door middel van het vertellen van de verhalen achter de boom is het mogelijk om dit inzichtelijk te maken. Informatie over cultuurhistorie draagt bij aan een positieve beeldvorming over het bomenbeleid.
- Regelgeving** Gemeentelijke en particuliere bomen met cultuurhistorische waarden dienen beschermd te worden via de kapverordening. Bij opstelling en herziening van bestemmingsplannen kan rekening worden gehouden met waardevolle.

Visie

5. Landschap

Vanwege het sterk beeldbepalende karakter zijn bomen belangrijk voor het karakter van landschappen. De aanwezigheid van bomen is vaak cultuurhistorisch bepaald. Bomen komen voor in allerlei landschapselementen (houtwallen, erfbeplanting, bosjes, etc.) die belangrijk zijn voor de opbouw van de landschappen in de gemeente Woudenberg. Bepaalde structuren, zoals wegen, beken en dijken worden door bomen versterkt. Langs wegen zorgen bomen voor een betere verkeersgeleiding. Voor het stimuleren van bepaalde ontsluitingswegen verhogen bomen de herkenbaarheid, zodat een betere verkeersafwikkeling kan plaatsvinden. Bomen verminderen bovendien de snelheid van het verkeer, doordat ze als obstakels worden gezien.

Ontwerp

Landschapstypen worden onder meer gekenmerkt door boomstructuren. Bij veranderingen in het landschap is het van belang om deze in stand te houden of te verbeteren. Bij bebouwing wordt daarom gestreefd naar een landschappelijke inpassing met aanplant van bomen via landschapsonderhoud of via de procedure voor bestemmingsplanwijziging. Ook de wegenstructuur maakt onderdeel uit van het landschap en dienen zoveel mogelijk te zijn voorzien van bomen. Vanwege het smalle wegprofiel staan veel bomen dicht op de weg. Toch wordt gekozen om deze bomen te handhaven in plaats van een voldoende grootte obstakelvrije ruimte vanwege de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van bomen. Bomen zijn niet alleen gevaarlijk, maar dragen ook bij aan de verkeersveiligheid door wegbegeleiding en afscherming (zonlicht). Op de smalle buitenwegen met diepe sloten zorgen bomen met hun wortels bovendien voor een stabiele berm. De boomsoorten zijn van nature voorkomende boomsoorten, die in bepaalde cultuurvormen worden beheerd. Voor de landbouw zijn bomen op korte afstand hinderlijk, maar op langere afstand zorgen ze voor een gunstige microklimaat en betere (groei)omstandigheden voor vee en gewassen.

Beheer

De gemeentelijke laanbomen worden beheerd met het oog op veiligheid. Door gebruik van natuurlijke soorten is het beheer extensief. Een onderhoudscyclus van drie tot zes jaar wordt nagestreefd. Het beheer bestaat voornamelijk uit begeleidingssnoei en verwijdering van dode takken. De controle van de veiligheid vindt plaats om de drie jaar. Aanvullend beheer ter bestrijding van de eikenprocessierups is in de toekomst wellicht noodzakelijk.

Regelgeving

Bomen verdwijnen langzaam uit het buitengebied. Wanneer sprake is van hoge landschappelijke waarden dienen deze te worden beschermd. Het toepassingsgebied van de gemeentelijke kapverordening omvat alle landschappelijke beplanting, behalve wegbeplanting langs landbouwgronden en bos van bij Bosschap geregistreerde ondernemingen. Het vermoede bestaat echter, dat grondeigenaren geen kapvergunning aanvragen voor bomen in het buitengebied. Bomenstructuren zijn naast de kapverordening tevens beschermd door het bestemmingsplan. Bomen binnen bouwblokken dienen te worden vrijgesteld van een kapverbod indien sprake is van een nieuw bouwplan.

Communicatie

Communicatie over landschappelijke bomen wordt gericht op bewustwording van de waarden van bomen en het belang van behoud. Informatievoorziening over de mogelijkheden van verbetering van het landschap (met eventuele subsidie) zorgt voor een draagvlak voor herstel van landschappelijke waarden.